

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِينَ هِيَ أُمَّةٌ
قَطْعًا لِيَنبَغِيَ الْقُرْآنُ بِهٖ (آیتینے) کہ خود پیدا کرے راست راہ سے تمہا

دبیرخانہ راہبری کشوری قرآن و پیام های آسمان

رسمہ کنکلیویہ بویر احمد

محور

«قرآن و معارف

اسلامی»

یازدهمین دوره جشنواره نوجوان

خوارزمی

گروه برنامه ریزی

فعالیت های علمی، پژوهشی و مهارتی دانش آموزان

«دبیرخانه علمی جشنواره نوجوان خوارزمی»

۱۴۰۳-۱۴۰۴

ناظر علمی کشوری: سیده ژیلا انجم روز

آذر سهراب بیگ

۱- محور قرآن و معارف اسلامی

این محور به دنبال توانمندسازی دانش‌آموزان در زمینه «درک معنای عبارات ساده و پرکاربرد آیات «قرآن کریم» و تدبر، تأمل و بصیرت در سه حوزه اعتقادات، اخلاق و احکام به منظور بروز رفتار مبتنی بر حکمت و معرفت از خود برای سامان‌دهی زندگی فردی و اجتماعی بر محور بندگی ذات احدیت و بر اساس تفکر، مطالعه و پژوهش در ارتباط با خدا، خود، خلق و خلقت است. به طوری که دانش‌آموزان عزیز بتوانند؛ ضمن شناخت دین به عنوان راهنمای عمل و برنامه زندگی خود در مسیر شناخت فکورانه، ایمان آگاهانه و عمل ارادی قرار گرفته، با تقویت «پرورش تفکر، تعقل و حکمت»، سوالات و مسائل اعتقادی، فقهی و حکمی خود را مورد کندوکاو قرار دهند و زمینه تعالی خود را فراهم نمایند. در این محور آثار دانش‌آموزان در تمام مراحل (مدرسه‌ای، منطقه‌ای/ ناحیه‌ای/ شهرستانی و استانی) به صورت گروه ۲ نفره، مطابق گام‌های زیر، تولید و پس از «داوری حضوری در مرحله مدرسه‌ای»، «داوری غیرحضوری در مرحله منطقه‌ای» و «داوری غیرحضوری و حضوری در مرحله استانی» اثر برگزیده به همراه «مستندات مربوط» به مرحله بعد ارسال می‌شود.

■ مرحله مدرسه‌ای و منطقه‌ای/ ناحیه‌ای/ شهرستانی

در این مرحله ۱ موقعیت چالشی از پیش طراحی شده برای گروه‌ها تشریح می‌شود و ۱ موقعیت چالشی با موضوع آزاد به انتخاب دانش‌آموزان گذاشته می‌شود. این موقعیت‌ها ناظر به زندگی فردی و اجتماعی نوجوان امروزی و ارتباطش با خدا، خلق، خود و خلقت است که او را با چالش‌های تصمیم‌گیری مواجه می‌کند. نوجوان امروزی در پی یافتن پاسخ‌های اطمینان‌بخش به سوالات زندگی خود است و با بررسی و تحلیل گزینه‌های مختلف به تصمیم نهایی می‌رسد. نوجوان مد نظر ما، «قرآن کریم» را به عنوان منبع اصلی خود برای دستیابی به پاسخ برگزیده است و می‌خواهد راه‌حل‌ها را از دل آن کشف کند. لذا هر گروه ابتدا موقعیت طراحی شده یا آزاد را انتخاب و پس از جست‌وجو در آیات و روایات معتبر مناسب‌ترین پاسخ عقلانی را یافته و درباره راه‌حل‌های مواجهه با موقعیت انتخابی، بهترین تصمیم را مبتنی بر قرآن و معارف دینی اتخاذ نموده و آن را در قالب یک اثر هنری-رسانه‌ای به عنوان خروجی نهایی ارائه می‌دهند. برای تحقق این امر، دانش‌آموزان باید با راهنمایی و هدایت دبیران راهنمای خود، روش استفاده از قرآن و معارف را فراگیرند. بدین منظور، چند محتوای تکمیلی آموزشی درباره سوالات مربوط به هر موقعیت یا روش جست‌وجو در قرآن و ... به صورت فیلم‌های ضبط شده در اختیار آن‌ها قرار خواهد گرفت. در مرحله مدرسه‌ای آثار دانش‌آموزان شرکت‌کننده به صورت «حضوری» و در مرحله منطقه‌ای به صورت «غیرحضوری» داوری می‌شوند. در مرحله مدرسه‌ای از هر مدرسه یک گروه به عنوان منتخب به مرحله بعد راه پیدا می‌کند و در مرحله بعد نیز از هر منطقه / ناحیه / شهرستان یک گروه از مدارس خاص، یک گروه از مدارس عادی و یک گروه از مدارس استثنائی به عنوان منتخب به مرحله استانی راه پیدا می‌کنند.

گام‌های اجرایی:

گام اول: حل موقعیت چالشی

- انتخاب یک موقعیت چالشی
- بررسی، مطالعه و تحلیل چالش انتخابی بر اساس آیات و روایات
- بررسی نقش امیدواری در حل چالش انتخابی
- یافتن مناسب‌ترین و بهترین راه‌حل و پاسخ عقلانی به سوالات «مبتنی بر معارف قرآنی»

گام دوم: ساخت و ارائه اثر

- نوشتن سناریو یا داستان کوتاه بر اساس اطلاعات گردآوری شده
- ارائه اثر در قالب پادکست

گام سوم: داوری حضوری/ غیرحضوری

- داوری آثار در مرحله مدرسه‌ای به صورت حضوری و در مرحله منطقه‌ای به صورت غیرحضوری

- اعلام گروه های منتخب برای راهیابی به مرحله بعد به همراه مستندات

توجه: در تمام مراحل مدرسه ای / منطقه ای / استانی، بهره‌گیری حداقل یکی از دو آیه منتخب زیر و بررسی «نقش امید» در حل چالش‌ها مورد تاکید است.

آیات منتخب:

۱. سوره مبارکه «زمر/ آیه ۵۳»

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

«قُلْ يٰٓعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.»

بگو ای بندگانم که بر نفس خود ستم و اسراف کردید از رحمت خدا نومید مشوید که خدا تمامی گناهان را می‌آمرزد؛ زیرا او آمرزنده رحیم است.

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

۲. سوره مبارکه «بقره/ آیه ۲۱۶»

«وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»

چه بسا چیزی را خوش نداشته باشید؛ حال آن که خیر شما در آن است و یا چیزی را دوست داشته باشید؛ حال آنکه شر شما در آن است و خدا می‌داند و شما نمی‌دانید.

مرحله استانی

در این مرحله یک موقعیت چالشی جدید برای گروه‌ها تشریح می‌شود. گروه های منتخب مرحله منطقه‌ای بایستی مناسب-ترین و بهترین راه حل و پاسخ عقلانی به سوالات را بر اساس معارف عمیق قرآنی، بیابند. برای تحقق این امر دانش آموزان مهارت استفاده از قرآن و معارف دینی را که در مراحل قبل کسب نموده اند، ارتقاء می‌بخشند. هر گروه می‌بایست نتایج به‌دست آمده را در قالب داستان مصور (کمیک استریپ) به عنوان یک محصول گرافیکی ارائه دهند.

در این مرحله آثار دانش‌آموزان ابتدا به صورت «غیرحضوری» بر اساس ملاک های داوری توسط هیئت داوران مورد ارزیابی قرار گرفته و از بین تمامی آثار، سه اثر از مدارس عادی، سه اثر از مدارس خاص و سه اثر از مدارس استثنائی وارد مرحله داوری «حضوری» خواهند شد و در نهایت از بین آنها یک گروه از مدارس عادی و یک گروه از مدارس خاص و یک گروه از مدارس استثنائی با نظر هیئت داوران به عنوان منتخب استانی برگزیده خواهند شد. در داوری حضوری هر گروه ۵ دقیقه برای ارائه شفاهی و ۵ دقیقه برای پاسخ به سوالات هیئت داوران فرصت خواهد داشت.

گام های اجرایی:**گام اول: حل موقعیت چالشی**

- بررسی، مطالعه و تحلیل چالش بر اساس آیات و روایات
- بررسی نقش امیدواری در حل چالش
- یافتن مناسبترین و بهترین راهحل و پاسخ عقلانی به سوالات «مبتنی بر معارف قرآنی»

گام دوم: ساخت و ارائه اثر

- نوشتن داستان کوتاه بر اساس اطلاعات گردآوری شده
- ارائه اثر در قالب داستان مصور (کمیک استریپ)

گام سوم: داوری غیر حضوری / حضوری

- بررسی و داوری آثار در مرحله اول توسط داوران به صورت غیرحضوری
- ارائه و دفاع از اثر تولید شده توسط دانش آموزان منتخب مرحله اول به صورت حضوری
- اعلام گروه های منتخب برای راهیابی به مرحله بعد به همراه مستندات

توجه:

۱. در تمام مراحل از مدرسه‌های تا استانی، بررسی «نقش امید» در حل چالش‌ها مورد تاکید است.
۲. زمان ساخت پادکست، حداکثر (۱۰ دقیقه)
۳. تعداد صفحات داستان مصور حداقل ۵ و حداکثر ۱۵ صفحه و در قالب پی دی اف
۴. حداکثر حجم اثر ۵۰ مگا بایت
۵. منبع اصلی برای حل چالش و سوال های مربوط به هر موقعیت و دستیابی به پاسخ‌های برگزیده، قرآن کریم است.
۶. لازم است تمام منابع استفاده شده نیز به صورت دقیق در پایان اثر آورده شود. (اعم از آیات، روایات، کتب، مقالات، آدرس سایتها و غیره.)
۷. ضروری است؛ «دبیران راهنما» در تمام مراحل جشنواره، ضمن راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان، منابع مطالعاتی پیشنهادی (روش جست و جو در قرآن کریم، روش استفاده و بهره‌گیری از آیات قرآن کریم، معارف دینی و ...) در اختیار آنان قرار دهند.
۸. در مرحله استانی، گام نهایی داوری آثار به صورت حضوری بوده و حضور گروه‌های منتخب دانش‌آموزی جهت ارائه و دفاع از برنامه تولید شده الزامی است.
۹. ضروری است؛ داوران پس از پایان هر گام، ضمن ارائه بازخورد علمی لازم به دانش‌آموزان، موارد را در سامانه جشنواره (my.medu.ir) ثبت نمایند.

موقعیت های چالشی مراحل مدرسه‌ای و منطقه‌ای / ناحیه‌ای / شهرستان**موقعیت ۱: استجابت دعا**

پدرش درآمد کمی داشت و به سختی از عهده مخارج زندگی برمی آمد. علاقه و استعداد زیادی به نقاشی داشت و آرزویش این بود که نقاش بزرگی شود و بتواند خانواده اش را از فقر و تنگدستی بیرون بیاورد. برای رسیدن به هدفش به کلاس نقاشی یک استاد رفت که ثبت نام کند اما پدرش نتوانست هزینه کلاس را پرداخت کند. وقتی از معلمش شنید که خدا از همه آرزوهای ما بزرگتر است و هر چه از او بخواهیم می تواند برآورده کند، نور امید در دلش روشن شد. هر شب و روز از خدا می خواست که کمکش کند تا بتواند در کلاس نقاشی استادی بزرگ ثبت نام کند و بتواند نقاش بزرگی شود و با فروش تابلوهایش به خانواده اش کمک کند. روزها می گذشت و او برای رسیدن به آرزویش مدام دست به دعا بود

تا اینکه یک روز حادثه ای برایش پیش آمد و انگشتان دستش را در حادثه از دست داد. یک باره تمام آرزوهایش بر باد رفت. ناامیدی سراسر وجودش را فراگرفت. با خودش فکر می کرد؛ پس نتیجه آن همه دعا چه شد؟ چرا خدا صدای من را نشنید؟ برای خدا که کاری نداشت چرا آرزویم را برآورده نکرد؟ از دعاهایش پشیمان بود و با خودش می گفت اگر در خانواده ثروتمندی بودم به راحتی به آرزویم می رسیدم و نیازی نبود از خدا چیزی را بخواهم!!!

موقعیت ۲: (انتخاب موضوع آزاد)

شما نیز می توانید موقعیتی دیگر به جز موقعیت ذکر شده؛ تشریح نموده و چالش های متناسب با آن را بررسی و مناسب ترین و بهترین راه حل و پاسخ عقلانی به سوالات «مبتنی بر معارف قرآنی» را بیابید.

موقعیت چالشی مرحله استانی

انتخاب در دنیای مجازی

من هم مثل بیشتر هم کلاسی هایم از گوشی هوشمند استفاده می کردم و فعالانه در شبکه های اجتماعی حضور داشتم، اما همیشه سعی می کردم مراقب محتوایی که به اشتراک می گذارم یا لایک می کنم، باشم. پدر و مادرم به من یاد داده بودند که در فضای مجازی هم مانند دنیای واقعی با مسئولیت پذیری و اخلاق وارد شوم. یک روز یکی از هم کلاسی هایم در گروه دوستانه ای که داشتیم ویدئویی را از یکی از دوستان مشترکمان منتشر کرد. ویدئو مربوط به وقتی بود که با هم قرار گذاشته بودند به کتابخانه محله شان بروند و در مورد یکی از فعالیت های گروهی که معلم به آنها داده بود مشورت کنند، آن روز دوست مشترکمان در یک موقعیت خجالت آور قرار می گیرد. هم کلاسی ام تنها کسی است که در آن موقعیت متوجهش می شود و بدون اطلاعش ویدئو را ضبط می کند و حالا آن را در گروه گذاشته بود. چیزی از گذاشتن ویدئو نگذشت که فضای گروه پر از استیکرها و ایموجی های خنده و تمسخر شد. از این کار هم کلاسیم خیلی متعجب شدم. می دانستم انتشار چنین ویدئوهایی نه تنها حریم شخصی دیگران را نقض می کند، بلکه می تواند به آسیب های روانی جدی برای فرد منجر شود. دلم می خواست چیزی بگویم، اما از طرف دیگر، از واکنش دوستانم می ترسیدم.

وقتی بیشتر بچه ها می خندیدند و مسخره می کردند اگر چیزی می گفتم معنایش این بود که همه آنها دارند اشتباه می کنند. ممکن بود آنها ناراحت شوند. ناراحتی آنها و طرد شدن از گروه های دوستانه خیلی برایم سخت بود. در درونم دچار کشمکش عجیبی شدم. گاهی با خودم می گفتم: "من که کار اشتباهی مرتکب نشده ام. گناه هر کسی را به پای خودش می نویسند. چرا باید بخاطر کار اشتباه یک نفر دوستانم را از دست بدهم؟ ممکن است من را هم مسخره کنند و بگویند: از کی تا حالا مدافع حقوق بشر شدی ما خبرنداشتیم؟!!!"

از طرفی صحنه های ویدئو مدام از جلو چشمم عبور می کرد و حرفهای مادرم در گوشم شنیده می شد. تصمیم گیری برایم خیلی سخت شده بود.

به نام خدا
جشنواره نوجوان خوارزمی
ارزیابی حضوری / غیر حضوری

۱۰۰ امتیاز

شناسه گروه در پادا:	کد ملی دانش آموزان: ۱- تلفن: ۲-
استان:	نام مدرسه: نوع مدرسه: عادی ☐ خاص ☐ دخترانه ☐ پسرانه ☐
منطقه/ ناحیه/ شهرستان:	تلفن مدرسه: نام دبیر راهنما: رشته تحصیلی:
پایه تحصیلی:	تاریخ داوری: ساعت:

ردیف	معیار	توضیح معیار	نمره	۱	۲	۳	۴	۵	حداکثر امتیاز
۱	فهم دقیق موقعیت	دانش آموز باید موقعیت تصویر شده یا به تعبیر دیگر مسأله را به درستی متوجه شود تا بتواند در گام بعد پاسخ‌های متناسب را کشف نماید. بدین منظور باید بررسی کرد که آیا پاسخ‌های نهایی با موقعیت مدنظر همخوانی دارد و آیا می‌تواند اساساً پاسخ آن باشد یا خیر. چه بسا آیات یا روایات خوبی برای پاسخ نهایی یافته باشد اما به کمک آنها به مسأله دیگری پاسخ داده باشد. مثلاً یک گروه می‌تواند به راحتی آیه ۲۳ سوره اسراء را در ارتباط با موضوع تعامل با پدر و مادر بیابد اما به جای اینکه از آن برای مدیریت موقعیت‌های چالش برانگیز استفاده نماید صرفاً به احسان به پدر و مادر اشاره کند؛ در این صورت می‌توان متوجه شد که موقعیت تصویر شده را به خوبی فهم نکرده و روی مسأله اصلی مانور نداده است. یک معیار مناسب دیگر برای ارزیابی این مولفه این است که بررسی شود آیا دانش آموز در ارائه اثر خود سوالات مناسب و مرتبطی با موقعیت تصویر شده مطرح می‌کند یا خیر؟	۳						۱۵
۲	یافتن آیات و روایات متناسب با مسأله	بعد از اینکه دانش آموز موقعیت را به درستی فهمید باید بتواند با جستجو در منابع معرفتی، محتوای اولیه برای پاسخ نهایی را استخراج کند.	۳						۱۵
۳	بهره‌مندی از گنجینه حکمت و ادب فارسی	علاوه بر آیات و روایات مرتبط با موضوع اصلی، اگر دانش آموزان بتوانند از آثار حکما و ادبای فرهنگ غنی فارسی در راستای تبیین و جهت دهی محتوای خود استفاده نمایند امتیاز ویژه ای خواهد داشت.	۱						۵
۴	انسجام محتواها	علاوه بر یافتن محتوای اولیه مرتبط با مسأله، دانش آموز باید بتواند روابط و نسبت میان آنها را به خوبی فهم کند و به نحو مناسب آنها را کنار هم بچیند و ارائه دهد.	۳						۱۵
۵	رعایت نکات حداقلی فنی ساخت پادکست/ کمیک استریپ	با توجه به اینکه هدف اصلی تولید یک اثر هنری حرفه‌ای نیست و فهم موقعیت‌ها و قدرت کاربست معارف قرآنی اولویت دارد، کافی است مولفه‌های فنی و هنری اثر نهایی به صورت کلی ارزیابی شود و سطح انتظار در حد رعایت نکات حداقلی باشد.	۳						۱۵
۶	خلاقیت و نوآوری	خلاقیت و نوآوری می‌تواند در انتخاب و بیان محتوا، اشاره به مصادیق متنوع و مرتبط، چپ‌نشد مطالب و سیر آن‌ها، نحوه روایت، طراحی فنی، هنری و... محقق شود.	۴						۲۰
۷	توجه به نقش امید	توجه به عنصر مهم امید به خداوند در حل تمام چالش‌های زندگی	۳						۱۵
جمع امتیاز									۱۰۰

جمع کل امتیاز از ۱۰۰	به عدد:	به حروف:
نام و نام خانوادگی داوران:		
۱. امضا:		
۲. امضا:		
۳. امضا:		
نام و نام خانوادگی ناظر فنی دبیرخانه (منطقه/ استان/ کشور):	
نام و نام خانوادگی ناظر فنی ستاد (منطقه/ استان/ کشور):	
ارائه بازخورد و نکات اصلاحی به دانش آموزان:		

جدول شماره ۲- مصادیق محتوای تدریس و فعالیتهای انجمن علمی- پژوهشی محور قرآن و معارف اسلامی

فعالیت‌ها

- آموزش عملی جستجوی آیات و روایات از طریق سایتها و نرم افزارهای جستجو بر اساس کلمات کلیدی
- آموزش عملی جستجوی اشعار و متون ادبی از طریق سایتها و نرم افزارهای جستجو
- معرفی کتابهای تفسیر و روش بهره گیری از آنها
- آشنایی با روش پژوهش قرآنی
- آشنایی با چگونگی پاسخ به سوالات و حل چالش‌ها بر اساس آیات و روایات
- آشنایی با نوشتن سناریوی قرآنی
- آموزش ساخت پادکست
- آموزش ساخت کمیک استریپ
- دعوت از کارشناسان دینی و برگزاری جلسات پاسخگویی به سوالات دینی

جدول شماره ۳- مصادیق پیشنهادی تکالیف (گروهی / انفرادی) دانش آموزی محور قرآن و معارف اسلامی

- جستجوی آیات و احادیث مرتبط با یک موضوع با استفاده از کلمات کلیدی (گروهی)
- جستجوی اشعار و متون ادبی مرتبط با یک موضوع (گروهی)
- تدبر در آیات قرآن و بیان مفاهیم و نکات موجود در آنها (گروهی)
- گفت و گو و اظهار نظر پیرامون مفاهیم برگرفته از آیات و احادیث (گروهی)
- چینه‌ش منطقی آیات مرتبط با یک موضوع و نتیجه گیری منطقی از آنها برای پاسخ به یک سوال (گروهی)
- نوشتن سناریوی قرآنی بر اساس اطلاعات جمع آوری شده (گروهی)
- ساخت پادکست بر اساس یک موضوع قرآنی (گروهی)
- ساخت کمیک استریپ بر اساس یک موضوع قرآنی (گروهی)